

Granskning av löpande intern kontroll i redovisningsrutiner och ekonomiadministrativa processer

Region Västmanland

Regionens förtroendevalda revisorer
April 2025

1

Sammanfattande
bedömning och
rekommendationer

Sammanfattande bedömning och rekommendationer

På uppdrag av regionens revisorer har PwC sedan 2001 granskat den interna kontrollen i ett antal administrativa system och rutiner. Syftet med granskningen är att ge underlag för att bedöma om regionstyrelsen har en tillräcklig intern kontroll när det gäller tillförlitligheten och säkerheten i några administrativa rutiner.

Vår sammanfattande bedömning är att regionstyrelsen inte fullt ut har vidtagit tillräckliga åtgärder för alla de områden där brister noterats tidigare år. De brister som kvarstår redovisas nedan:

Hantering och redovisning av förtroendekänsliga poster

Regionen har under 2024 vidtagit flertalet åtgärder med anledning av de brister som noterats tidigare år. Under 2024 var kostnader för representation (och närliggande kostnader) en kontrollpunkt i internkontrollplanen och de stickprov som regionen genomfört visade på en del brister.

Hantering av leverantörsregister och - utbetalningar

Utifrån genomförd granskning bedömer vi att regionen delvis vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av tidigare noterade brister. Vi ser positivt på de tillfälliga efterhandskontroller som införts men rekommendera regionen att så fort som möjligt införa en process som automatiskt minimerar risken för felaktiga utbetalningar redan innan utbetalningstillfället.

Pensionshantering samt datatest avseende KAP-KL och AKAP-KR

Utifrån genomförd granskning bedömer vi att regionen delvis har vidtagit tillräckliga åtgärder sedan PwCs granskning 2021. Vi bedömer att de processkartor och skriftliga rutinbeskrivningar som finns upprättade inom ramen för den löpande pensionsadministrationen är tillräckliga och håller en hög kvalitet. Liknande rutinbeskrivningar bör dock upprättas inom ramen för det arbete som utförs kopplat till regionens pensionsskuld, ansvarsförbindelse samt pensionsredovisning. Vidare är vår bedömning att regionen bör införa tester av pensionsgrundande lönedata på individnivå för att säkerställa att rapporteringen av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren sker fortsatt utan avvikelser.

Vår bedömning när det gäller det nya granskningsområdet är följande:

Hantering och redovisning av bidrag till statlig infrastruktur

Utifrån genomförd granskning bedömer vi att hantering och redovisning av bidrag till statlig infrastruktur är i enlighet med gällande lag och normgivning, dock behöver man under 2025 utreda huruvida upplösningstiden behöver justeras till 2009. En ändrad hantering skulle innebära fyra år extra upplösning vilket ska göras enligt RKR R12 Byte av redovisningsprincip.

Vi förutsätter att regionstyrelsen vidtar tillräckliga åtgärder för att komma tillrätta med noterade brister inom tidigare granskningsområden. Noterade brister i den interna kontrollen bedöms inte vara av sådan karaktär att det föreligger risk för väsentliga fel i de finansiella rapporterna i bokslutet.

2

Syfte, metod och
avgränsning

Syfte, metod och avgränsning

Syfte	Syftet med granskningen är att ge underlag för att bedöma om regionstyrelsen har en tillräcklig intern kontroll när det gäller tillförlitligheten och säkerheten i några administrativa rutiner.
Avgränsning	Årets granskning har omfattat dels en uppföljning av områden där brister noterats tidigare år, dels ett antal nya granskningsområden. Uppföljning omfattar följande områden: Hantering och/eller redovisning av leverantörsregister- och utbetalningar, borgen, förtroendekänsliga poster och pensioner. Det granskningsområde som är nytt för året är följande: Hantering och redovisning av bidrag till statlig infrastruktur.
Metod	Granskningen sker årligen. Några områden har valts ut för granskning. Årets granskning avser dels en uppföljning av rutiner/processer där brister tidigare har noterats, dels nya områden. Utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv har för respektive område formulerats ett antal kontrollmål. För dessa görs en bedömning av dels befintliga regler och rutiner, dels förvaltningens egna kontrollaktiviteter. Bedömningen sker utifrån genomgång av dokument och intervjuer. I vissa fall görs även en verifiering av rutinen med hjälp av stickprov.
Revisionskriterier	Revisionskriterier är lagar, föreskrifter, regelverk samt interna riktlinjer och rutiner, vilka utgör underlag till bedömningarna som uttrycks i de kontrollmål som är specifika för varje område som granskas.

= Uppfyllt/Godkänt

Bedömningskala

= Delvis uppfyllt/Inte helt godkänt

= Ej uppfyllt/ Ej godkänt

3

Uppföljning
tidigare
granskningar

3.1 Hantering och redovisning av förtroendekänsliga poster

Kontrollmål	Iakttagelser	Bedömning
Förtroendekänsliga transaktioner har hanterats i enlighet med regionens riktlinjer	<p>Granskning 2021-2022 Avvikelser noterade. Se tidigare granskningsrapporter.</p> <p>Uppföljning 2023 Utifrån granskningsresultaten 2022 har regionen under 2023 vidtagit flera åtgärder. Bland annat har man tagit fram en instruktion gällande egna utlägg då regionen vid kontroll sett att utlägg samt även inköpskort används felaktigt och att många av transaktionerna avser förtroendekänsliga poster. Av instruktionen, som vi inom ramen för granskningen tagit del av, framgår vid vilka tillfällen det är ok att göra utlägg samt att restriktiviteten även gäller inköpskort. Instruktionen har, enligt uppgift, tagits fram i samråd med ekonomicheferna, som även fått ut listor på de egna utlägg som gjorts under hela 2022 delar av 2023. Enligt uppgift har ny lista för hela 2023 nyligen även hanterats. Information om detta gick ut i chefsnytt under hösten 2023 och enligt uppgift ser man en minskning av antalet utlägg. Det har även vidtagits ett antal åtgärder under början av 2024. Bland annat gör en praktikant kontroll av om de inköp som fortfarande görs via utlägg är ok enligt instruktionen. Det pågår även en översyn av de köp som görs via inköpskort. Översynen görs av ekonomienheten tillsammans med inköpsenheten och även här är tanken att praktikanten ska göra en fördjupad kontroll om inköpen är korrekta.</p> <p>Uppföljning 2024 Under 2024 var representation (och närliggande konton) en kontrollpunkt i internkontrollplanen. Kontrollen som genomfördes visade på en del brister, dock i huvudsak på de närliggande kontona som ingick i granskningen. Uppföljning av internkontrollen var även en punkt på ekonomichefsmötet i augusti och då påpekades särskilt vikten av fortsatt information och utbildning i verksamheterna. Ansvaret för följsamhet till regionens riktlinjer ligger på respektive förvaltning. Utöver ovan har det genomförts kontroller på egna utlägg och det har tagits fram ett presentationsmaterial kring reglerna.</p>	
Bedömning	Bristerna kvarstår. Uppföljning av granskningen sker 2025.	

3.2 Redovisning och hantering av borgen

2023 genomfördes, inom ramen för den löpande intern kontrollen, en granskning av redovisning och hantering av borgen. Granskningen gjordes utan särskilda iakttagelser för följande kontrollfrågor:

- Redovisning av borgen sker i enlighet med lag och god sed
- Det finns giltiga beslut för regionens borgensåtaganden

Däremot kunde ingen bedömning göras av kontrollfrågan *Borgensavgifter har tagits ut för regionens borgensåtaganden* och därför har frågan följts upp inom ramen för årets granskning. Uppföljningen avser endast Transitio (borgensavgiften för Svealandstrafiken granskades utan särskilda iakttagelser 2023).

Kontrollmål	Iakttagelser	Bedömning
Borgensavgifter har tagits ut för regionens borgensåtaganden	För Transitio tas ingen borgensavgift ut. Vi har inom ramen för granskningen inhämtat regionens underlag och ställningstagande till detta. Hanteringen bedöms vara i enlighet med regionens anvisning. Utifrån genomförd granskning bedöms regionen ha en tillräcklig dokumentation av sitt ställningstagande.	
Bedömning	Utifrån genomförd granskning gör vi bedömningen att redovisning och hantering av regionens borgensavgifter sker i enlighet med lag, god sed, praxis och de egna anvisningarna.	

3.3 Hantering av leverantörsregister och -utbetalningar

Kontrollmål	Iakttagelser	Bedömning
<p>Det finns rutiner för att följa upp ändringar av fast data.</p>	<p>Granskning 2021-2022</p> <p>Det saknas rutin/kontroll för att följa upp ändringar av fast data. Däremot skapas en logg över alla upplägg/ändringar som görs av leverantörsdata och på förekommen anledning skulle det i efterhand vara möjligt att följa upp vem, när och vad som ändrats. Vi har inom ramen för granskningen inhämtat ett utdrag från ändringsloggen. Av ändringsloggen framgår vem som gjort ändringen, vid vilken tidpunkt samt vilka fält som ändrats (inklusive nytt värde och gammalt värde).</p> <p>Under 2022 vidtogs inga åtgärder. Det framkom dock att en kontroll kommer att införas 2023.</p> <p>Uppföljning 2023</p> <p>Inga åtgärder har vidtagits under 2023. I granskningen 2022 konstaterades att de personer som ingick i "leverantörgruppen" även hade flera andra behörigheter i leverantörsutbetalningsprocessen, något som skulle kunna utgöra en risk. I granskningen framkom att man, i avvaktan på en översyn av fördelning av arbetsuppgifter, skulle införa en kontroll. Någon kontroll har dock inte införts och man har inte heller gjort någon översyn av fördelning av arbetsuppgifter.</p> <p>Uppföljning 2024</p> <p>Under 2024 har regionen gått genom leverantörsprocessen och dess risker. Utifrån genomgången har man identifierat en del förbättringsområden och där man nu infört följande kontroller:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Beställt körning av ett script som stänger inaktiva leverantörer.2) Genomför efterhandskontroll genom stickprov på leverantörer vars bankkonto eller gironummer ändrats under året3) Genomför efterhandskontroll på utbetalningar via AD (utanordningar och utlägg) tills digital rutin finns på plats4) Infört en rutin för att Inyetts återkoppling på betalningsfilen gås genom direkt så att makulering kan göras direkt i banken innan utbetalning sker. <p>Ovan uppges dock endast vara kortsiktiga åtgärder för att förebygga risker och upptäcka felaktigheter. Planen är att arbeta för en mer digitaliserad process som direkt minimerar risker för fel (dvs inte förlita sig på kontroller som sker efter utbetalning).</p>	

3.3 Hantering av leverantörsregister och - utbetalningar

Kontrollmål	Iakttagelser	Bedömning
<p>Det finns rutiner för initial och löpande kontroll av leverantörer</p> <p>(NY)</p> <p>Det finns rutiner som säkerställer att leverantörsregistret är fullständigt och aktuellt.</p>	<p>Granskning 2021-2022</p> <p>Det saknas rutin/kontroll för att löpande säkerställa att leverantörsregistret är fullständigt och aktuellt. Nu spärras leverantörer endast på förekommen anledning. Den senaste fullständiga genomgången gjordes för två år sedan och då parkerades många leverantörer per automatik. De som parkerades var leverantörer till vilka regionen inte gjort några betalningar de senaste två åren och heller inte gjort några ändringar av leverantören. IT gjorde körningen på uppdrag av Ekonomiservice och enligt uppgift finns scriptet kvar för att fler körningar skulle kunna göras.</p> <p>Uppföljning 2023</p> <p>Under 2023 har regionen infört ett script som parkerar leverantörer som inte haft någon händelse under de senaste två åren samt dubletter. Utifrån erhållen information är tanken att scriptet kommer att köras varje år i juni från och med år 2024.</p> <p>Uppföljning 2024</p> <p>En av de åtgärder som vidtagits under 2024 är att man beställt ett script som körs och stänger inaktiva leverantörer.</p>	
<p>Det finns aktuella attestförteckningar som stämmer med registrerade attestbehörigheter i ekonomisystemet.</p> <p>(NY 2024)</p>	<p>Vi har inom ramen för granskningen tagit del av regionens attestreglemente och tillämpningsanvisningar.</p> <p>Vi har inom ramen för granskningen kontrollerat, för ett stickprov fakturor, att attest har gjorts två i förening samt av behörig attestant. Granskningen gjordes utan särskilda iakttagelser.</p>	
<p>Bedömning</p>	<p>Utifrån ovan bedömer vi att regionen delvis vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av tidigare noterade brister. Vi ser positivt på de tillfälliga efterhandskontroller som införts men rekommendera regionen att så fort som möjligt införa en process som automatiskt minimerar risken för felaktiga utbetalningar redan innan utbetalningstillfället.</p> <p>Gällande de nya kontrollpunkterna har inga avvikande iakttagelser gjorts i granskningen.</p>	

3.4 Process för pensionshantering samt datatest avseende KAP-KL och AKAP-KR

Kontrollmål	Iakttagelser	Bedömning
<p>Det finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda.</p>	<p>Granskning 2021 Det finns utarbetade rutiner för de flesta momenten inom Region Västmanlands pensionsadministration. Detsamma gäller rutiner för att säkerställa korrekta pensionsutbetalningar till anställda och förtroendevalda. För de flesta av momenten finns också skriftliga rutinbeskrivningar över de kontroller och tester som genomförs. För många av dessa momenten saknas dock dokumentation över resultaten av de kontroller och tester som genomförs inom ramen för regionens pensionsadministration.</p> <p>Uppföljning 2024 Regionen har sedan granskningen 2021 jobbat med att modernisera och digitalisera interna processer och skriftliga rutinbeskrivningar. Den 1a januari 2023 lanserades det nya pensionsavtalet AKAP-KR, vilket delvis förändrade processen för rapportering av pensionsgrundande uppgifter till pensionsförvaltaren KPA. Tester och kontroller utförs i samband med tömning av uppgifter från lönesystemet Heroma samt i samband med felsignaler genereras från KPA. Testerna, kontrollerna samt resultaten av dessa dokumenteras av regionen. Regionen uppgav dock i intervju att det, på grund av brist på resurser, inte utförs detaljerade kontroller av pensionsgrundande lönedata i samband med att fakturor inkommer från KPA.</p>	
<p>Det sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning.</p>	<p>Granskning 2021 Det finns väl utarbetade rutiner avseende regionens uppföljning av pensionsskulden och hur avvikelser hanteras, kontrolleras och följs upp. Ansvariga medarbetare har också enligt vår uppfattning god förståelse för redovisning av pensionsskuld och kunskap för att förstå och tolka underlag från KPA. De rutiner som finns kopplat till arbetet med pensionsredovisning och pensionsskuld finns dock inte dokumenterat. Inte heller de avstämningar och kontroller som utförs inom ramen för detta.</p> <p>Uppföljning 2024 Under 2022 tillträdde en ny redovisningschef i Region Västmanland. Denne har tillsammans med regionens budgetkontroller övergripande ansvar för arbetet med regionens pensionsskuld, ansvarsförbindelse samt pensionsredovisningen. Baserat på de uppgifter som lämnades i intervjun med regionen är vår bedömning att ansvariga medarbetare besitter en hög kompetens inom relevanta områden. Arbetet som utförs inom ramen för pensionsredovisningen samt arbetet med att verifiera beräkningsprognoser från KPA bedöms som tillfredsställande. Regionen har dock inte vidtagit åtgärder för att dokumentera arbetet i skrift i form av rutinbeskrivningar, processkartor eller liknande. Vår bedömning är att detta ökar personberoendet inom hanteringen.</p>	

3.4 Process för pensionshantering samt datatest avseende KAP-KL och AKAP-KR forts.

Kontrollmål	Iakttagelser	Bedömning
<p>Rapporteringen av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren sker utan avvikelser?</p>	<p>Granskning 2021 I granskningen gavs rekommendationen att införa rutinmässiga tester av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation gällande årsfakturan från KPA. Rekommendationen tydliggjorde att tester bör utföras på samtliga individer i underlaget. Vidare var rekommendationen att testerna bör innehålla en kontroll av att antalet individer är korrekt, samt att de pensionsmedförande lönerna enligt specifikationen är överensstämmande med informationen i lönesystemet.</p> <p>Uppföljning 2024 Regionen har inte vidtagit åtgärder sedan den tidigare granskningen. Pensionssekreterare uppgav i intervju att det, på grund av brist på resurser, inte utförs detaljerade kontroller av pensionsgrundande lönedata i samband med att fakturor inkommer från KPA.</p> <p>Datatest utfört av PwC PwC har avseende pensionsavtalen AKAP-KR och KAP-KL jämfört Region Västmanlands pensionsgrundande löner avseende 2024 enligt lönesystemet med pensionsgrundande årslön enligt årsfakturaspecifikation från KPA avseende 2024. Vidare har pensionsavgiften enligt AKAP-KR samt tilläggspremier avseende KAP-KL räknats om enligt PwCs uppskattning.</p> <p>Totalt avser detta cirka 9 600 individer och PwC har identifierat ett antal avvikelser som delgivits regionens pensionssekreterare.</p> <p><i>Efter vidare utredning av regionens pensionssekreterare konstaterades att de hittills kontrollerade påfunna avvikelserna hade naturliga förklaringar. Pensionssekreteraren uppgav i sin återkoppling att några av avvikelserna ännu ej utretts.</i></p>	
<p>Bedömning</p>	<p>Utifrån iakttagelserna ovan bedömer vi att tillräckliga åtgärder delvis har vidtagits sedan PwCs granskning 2021.</p> <p>Vi bedömer att de processkartor och skriftliga rutinbeskrivningar som finns upprättade inom ramen för den löpande pensionsadministrationen är tillräckliga och håller en hög kvalitet. Liknande rutinbeskrivningar bör dock upprättas inom ramen för det arbete som utförs kopplat till regionens pensionsskuld, ansvarsförbindelse samt pensionsredovisning. Vidare är vår bedömning att regionen bör införa tester av pensionsgrundande lönedata på individnivå för att säkerställa att rapporteringen av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren sker fortsatt utan avvikelser</p>	

4

Nya
granskningsområden

4.1 Bidrag till statlig infrastruktur

Allmänt om bidrag till statlig infrastruktur

Med bidrag till infrastruktur avses, enligt definitionen i RKR R21, bidrag som kommunen lämnar med stöd av lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter 2 kap. 1-2 §§ till finansiering av en investering i infrastruktur där den uppkomna tillgången sedan kommer att ägas och förvaltas av bidragsmottagaren.

Redovisning av bidrag till infrastruktur regleras särskilt i 5 kap.7 §, 6 kap. 2 och 9 §§ och 9 kap. 8 § LKBR och normeringen framgår av RKR R21.

Kontroll	Iakttagelser	Bedömning
Klassificering	<p>Av RKR R21 framgår att den legala förpliktelsen uppstår när regionen har beslutat om och undertecknat medfinansierings-/genomförandeavtal. I samband med detta ska den ekonomiska händelsen redovisas. I det fall regionen väljer att ta upp bidraget som en tillgång i balansräkningen, framgår det av 6 kap. 2 § LKBR att Bidrag till infrastruktur utgör en egen post i balansräkningen och placeras mellan anläggningstillgångar och omsättningstillgångar. Om utbetalning inte sker direkt, redovisas även en skuld eller avsättning i balansräkningen.</p> <p>Region Västmanlands bidrag till statlig infrastruktur har klassificerats rätt i balansräkningen.</p>	
Upplösning	<p>Upplösningen av bidraget sker på 25 år. Den första upplösningen gjordes 2013, vilket även är året då den första utbetalningen gjordes.</p> <p>Enligt nuvarande normgivning ska upplösning av bidraget påbörjas det år bidraget beslutas. Enligt den tidigare normgivningen framgick dock följande "För bidrag som har beslutats under år 2009 får dock upplösning påbörjas det år första utbetalningen av bidraget görs". Ovan innebär att bidraget historiskt har hanterats korrekt, dock behöver regionen under 2025 utreda huruvida upplösningen behöver anpassas till den nya normgivningen.</p>	Behöver utredas 2025
Värdering	<p>Av RKR R 21 framgår att om kommunen väljer att redovisa bidraget som en tillgång i balansräkningen, ska det aktiverade beloppet värderas till det belopp som förväntas betalas ut i enlighet med avtalet.</p> <p>Granskningen visar att det aktiverade beloppet stämmer med underliggande avtal.</p>	
Tilläggsupplysningar	<p>Granskningen visar att tillräckliga tilläggsupplysningar lämnat i enlighet med normgivarens krav.</p>	
Bedömning	<p>Utifrån genomförd granskning bedömer vi att hantering och redovisning av bidrag till statlig infrastruktur är i enlighet med gällande lag och normgivning, dock behöver man under 2025 utreda huruvida upplösningstiden behöver justeras till 2009. En ändrad hantering innebär 4 år extra upplösning vilket ska göras enligt RKR R12 Byte av redovisningsprincip.</p>	

2025-04-04

Henrik Fagerlind

Uppdragsledare

Sofia Nylund

Projektledare

pwc.com

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av revisorerna i Region Västmanland enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av avtal. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.